

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja

Druk nr 2870
Warszawa, 13 grudnia 2022 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Annę Milczanowską.

(-) Waldemar Andzel; (-) Zbigniew Babalski; (-) Barbara Bartuś; (-) Rafał Bochenek; (-) Joanna Borowiak; (-) Lidia Burzyńska; (-) Przemysław Drabek; (-) Elżbieta Duda; (-) Barbara Dziuk; (-) Robert Gontarz; (-) Marcin Horała; (-) Michał Jach; (-) Piotr Kaleta; (-) Marta Kubiak; (-) Anna Kwiecień; (-) Marlena Magdalena Małąg; (-) Anna Milczanowska; (-) Jan Mosiński; (-) Piotr Polak; (-) Urszula Rusecka; (-) Zdzisław Sipiera; (-) Marek Suski; (-) Ewa Szymańska; (-) Szymon Szykowski vel Sęk; (-) Robert Telus; (-) Ryszard Terlecki; (-) Jan Warzecha.

U S T A W A

z dnia r.

o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 oraz z 2022 r. poz. 480 i 1259) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 27a:
 - a) w § 1:
 - w pkt 1:
 - – uchyla się lit. a,
 - – w lit. b uchyla się tiret szóste i dziewiąte,
 - pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie prokuratorów i asesorów prokuratury;”;
 - b) w § 3:
 - uchyla się pkt 1,
 - w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„2) prokuratorów i asesorów prokuratury dotyczące;”;
 - c) w § 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) odwołania od orzeczeń sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji w sprawach prokuratorów i asesorów prokuratury oraz postanowień i zarządzeń zamykających drogę do wydania wyroku;”;
- 2) w art. 29:
 - a) uchyla się § 4,
 - b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. W uzupełnieniu możliwości badania przez Sąd Najwyższy z urzędu zapewnienia prawa do sądu niezależnego, bezstronnego i ustanowionego na podstawie ustawy, dopuszczalne jest również badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawę z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych.

powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości, bezstronności lub ustanowienia na podstawie ustawy.”,

c) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Uprawnionym do złożenia wniosku jest strona lub uczestnik postępowania przed Sądem Najwyższym w sprawach, o których mowa w § 6, a także właściwy sąd, jeśli zachodzi w tym względzie poważna wątpliwość.”,

d) po § 7 dodaje się § 7a w brzmieniu:

„§ 7a. W sprawach rozpatrywanych w składach wieloosobowych członek składu orzekającego może poinformować przewodniczącego o okolicznościach uzasadniających złożenie wniosku, o którym mowa w § 5.”,

e) § 8 otrzymuje brzmienie:

„§ 8. Wniosek składa się do Naczelnego Sądu Administracyjnego za pośrednictwem sądu rozpoznającego sprawę w terminie tygodnia od dnia zawiadomienia uprawnionego do złożenia wniosku o składzie rozpoznającym sprawę. Po upływie terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym, prawo do złożenia wniosku wygasa. Sąd Najwyższy przy doręczeniu pierwszego pisma w sprawie zawiadamia uprawnionego do złożenia wniosku o składzie rozpoznającym sprawę, a przy każdym kolejnym – jeżeli skład rozpoznający sprawę uległ zmianie. Przepis art. 87¹ § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.²⁾) stosuje się.”,

f) § 11 otrzymuje brzmienie:

„§ 11. O odrzuceniu wniosku niespełniającego wymagań, o których mowa w § 9, Naczelny Sąd Administracyjny zawiadamia właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik.”,

g) § 14–19 otrzymują brzmienie:

„§ 14. Jeżeli uprawniony do złożenia wniosku złożył wnioski wobec więcej niż jednego sędziego wyznaczonego do składu rozpoznającego sprawę lub wnioski zostały złożone w tej samej sprawie przez kilku uprawnionych do złożenia wniosku, Naczelny Sąd Administracyjny może zarządzić połączenie

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328, 2459 oraz z 2022 r. poz. 1, 366, 480, 807, 830, 974, 1098, 1301, 1371, 1692, 1855, 1967, 2127, 2140, 2180, 2339 i 2436.

wniosków w celu ich łącznego rozpoznania. W przypadku łącznego rozpoznania wniosków, wnioski rozpoznaje skład Naczelnego Sądu Administracyjnego wyznaczony do rozpoznania wniosku, który został złożony jako pierwszy.

§ 15. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje wniosek na posiedzeniu niejawnym w składzie 5 sędziów losowanych spośród całego składu Naczelnego Sądu Administracyjnego, po wysłuchaniu sędziego, którego wniosek dotyczy, chyba że wysłuchanie jest niemożliwe lub bardzo utrudnione. Wysłuchanie może nastąpić na piśmie.

§ 16. Naczelny Sąd Administracyjny wydaje orzeczenie w terminie 2 tygodni, licząc od dnia złożenia wniosku.

§ 17. Naczelny Sąd Administracyjny oddala wniosek, jeżeli jest on bezzasadny.

§ 18. Uwzględniając wniosek, Naczelny Sąd Administracyjny wyłącza sędziego od rozpoznania sprawy. Wyłączenie sędziego od udziału w danej sprawie nie może stanowić podstawy do wyłączenia tego sędziego w innych sprawach rozpoznawanych z jego udziałem.

§ 19. Naczelny Sąd Administracyjny z urzędu sporządza w terminie 3 dni uzasadnienie postanowienia wydanego na skutek rozpoznania wniosku.”,

h) § 21 otrzymuje brzmienie:

„§ 21. Od postanowienia wydanego na skutek rozpoznania wniosku przysługuje odwołanie do Naczelnego Sądu Administracyjnego w składzie 7 sędziów losowanych spośród całego składu Naczelnego Sądu Administracyjnego. Sędzia, który brał udział w wydaniu zaskarżonego postanowienia, jest wyłączony z losowania.”,

i) § 23 otrzymuje brzmienie:

„§ 23. Naczelny Sąd Administracyjny rozpoznaje odwołanie na posiedzeniu niejawnym w terminie 2 tygodni od dnia jego wniesienia.”,

j) § 25 otrzymuje brzmienie:

„§ 25. Od prawomocnego postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego wydanego na skutek rozpoznania wniosku nie przysługuje wniosek o wznowienie postępowania lub skarga o wznowienie postępowania.”;

3) w art. 72 w § 6:

- a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1) treść orzeczenia sądowego, w tym w zakresie uwzględniającym możliwe naruszenie przepisów art. 26 § 3 lub art. 29 § 2 i 3, lub okoliczność, że orzeczenie sądowe wydane z udziałem danego sędziego Sądu Najwyższego obarczone jest błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów;”;
- b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
 - „3) badanie spełniania przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy.”;
- 4) w art. 73 w § 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) w pierwszej instancji – Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego;
 - 2) w drugiej instancji – Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 5 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.”;
- 5) w art. 97 w § 3 w zdaniu drugim wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazami „Naczelny Sąd Administracyjny”.

Art. 2. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1754 oraz z 2022 r. poz. 1259) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 23a:
 - a) uchyla się § 3,
 - b) § 4 otrzymuje brzmienie:
 - „§ 4. W uzupełnieniu możliwości badania przez sąd z urzędu zapewnienia prawa do sądu niezależnego, bezstronnego i ustanowionego na podstawie ustawy, dopuszczalne jest również badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości, bezstronności lub ustanowienia na podstawie ustawy.”;
 - c) § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Uprawnionym do złożenia wniosku jest strona postępowania karnego przed sądem wojskowym w sprawach, o których mowa w § 5, a także właściwy sąd, jeśli zachodzi w tym względzie poważna wątpliwość.”,

d) po § 7 dodaje się § 7a w brzmieniu:

„§ 7a. W sprawach rozpatrywanych w składach wieloosobowych członek składu orzekającego może poinformować przewodniczącego o okolicznościach uzasadniających złożenie wniosku, o którym mowa w § 5.”,

d) § 14 otrzymuje brzmienie:

„§ 14. W razie uwzględnienia wniosku, odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręcza się sędziemu, którego wniosek dotyczy. Sędzia może w terminie 3 dni złożyć wniosek o ponowne rozpoznanie do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 5 sędziów losowanych spośród całego składu Naczelnego Sądu Administracyjnego, w terminie 7 dni utrzymuje w mocy postanowienie o wyłączeniu sędziego albo uchyla postanowienie o wyłączeniu sędziego i oddala wniosek. Do czasu rozpoznania sprawy przez Naczelnego Sądu Administracyjnego, sędzia podejmuje czynności niecierpiące zwłoki.”;

2) w art. 37 w § 4:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) treść orzeczenia sądowego lub okoliczność, że orzeczenie sądowe wydane z udziałem danego sędziego obarczone jest błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów;”,

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) badanie spełniania przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy.”;

3) w art. 39a:

a) w § 1:

– w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, umyślnych przestępstw skarbowych lub

sprawach, w których Sąd Najwyższy zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wraz z wytknięciem uchybienia oraz sprawach, o których mowa w art. 37 § 2 pkt 3;”,

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w drugiej instancji – Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.”,

b) § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. W sprawach, o których mowa w art. 30, orzeka w pierwszej instancji Naczelny Sąd Administracyjny w składzie jednego sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, a w drugiej instancji – Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.”,

c) uchyla się § 2b,

d) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli z powodu wyłączenia sędziów rozpoznanie sprawy w danym sądzie dyscyplinarnym nie jest możliwe i nie ma również możliwości przekazania tej sprawy innemu równorzędnemu sądowi dyscyplinarnemu, Naczelny Sąd Administracyjny przekazuje sprawę do rozpoznania odpowiedniemu sądowi dyscyplinarnemu ustanowionemu dla sędziów sądów powszechnych.”.

Art. 3. W ustawie dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, z 2021 r. poz. 1080 i 1236 oraz z 2022 r. poz. 1259) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 42a:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W uzupełnieniu możliwości badania przez sąd z urzędu zapewnienia prawa do sądu niezależnego, bezstronnego i ustanowionego na podstawie ustawy, dopuszczalne jest również badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 7, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości, bezstronności lub ustanowienia na podstawie ustawy.”,

b) w § 6 w pkt 7 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) właściwy sąd, jeśli zachodzi w tym względzie poważna wątpliwość.”,

c) po § 6 dodaje się § 6a w brzmieniu:

„§ 6a. W sprawach rozpatrywanych w składach wieloosobowych członek składu orzekającego może poinformować przewodniczącego o okolicznościach uzasadniających złożenie wniosku, o którym mowa w § 4.”,

d) § 13 otrzymuje brzmienie:

„§ 13. W razie uwzględnienia wniosku, odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręcza się również sędziemu, którego wniosek dotyczy. Sędzia może w terminie 3 dni złożyć wniosek o ponowne rozpoznanie do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 5 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego losowanych spośród całego składu Naczelnego Sądu Administracyjnego, w terminie 7 dni utrzymuje w mocy postanowienie o wyłączeniu sędziego albo uchyla postanowienie o wyłączeniu sędziego i oddala wniosek. Do czasu rozpoznania sprawy przez Naczelny Sąd Administracyjny, sędzia podejmuje czynności niecierpiące zwłoki.”;

2) w art. 55 uchyla się § 5;

3) w art. 107 w § 3:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) treść orzeczenia sądowego, w tym w zakresie uwzględniającym możliwe naruszenie przepisów art. 42a § 1 i 2 lub art. 55 § 4, lub okoliczność, że orzeczenie sądowe wydane z udziałem danego sędziego obarczone jest błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów;”

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) badanie spełniania przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy.”;

4) w art. 110:

a) w § 1:

– w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z

oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych, lub sprawach, w których Sąd Najwyższy zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wraz z wytknięciem uchybienia, oraz w sprawach, o których mowa w art. 107 § 1 pkt 3;”;

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w drugiej instancji – Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.”;

b) § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. Do rozpoznawania spraw, o których mowa w art. 37 § 5 i art. 75 § 2 pkt 3, właściwy miejscowo jest sąd dyscyplinarny, w okręgu którego pełni służbę sędzia objęty postępowaniem. W sprawach, o których mowa w art. 80 i art. 106zd, orzeka w pierwszej instancji Naczelny Sąd Administracyjny w składzie jednego sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, a w drugiej instancji – Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego.”;

c) uchyla się § 2b,

d) w § 3 zdanie drugie wyrazy „Sąd Najwyższy – Izbę Odpowiedzialności Zawodowej” zastępuje się wyrazami „Naczelny Sąd Administracyjny”;

5) w art. 112c wyrazy „Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej” zastępuje się wyrazami „Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego”;

6) w art. 114 § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Jednocześnie z doręczeniem zarzutów rzecznik dyscyplinarny zwraca się do Naczelnego Sądu Administracyjnego o wyznaczenie sądu dyscyplinarnego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Naczelny Sąd Administracyjny wyznacza ten sąd w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku.”;

7) w art. 114a § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na postanowienie sądu dyscyplinarnego w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej przysługuje zażalenie do Naczelnego Sądu Administracyjnego w składzie jednego sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 137 oraz z 2022 r. poz. 1259) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 uchyla się § 1c;

2) w art. 5a:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§1. W uzupełnieniu możliwości badania przez sąd z urzędu zapewnienia prawa do sądu niezależnego, bezstronnego i ustanowionego na podstawie ustawy w rozumieniu, dopuszczalne jest również badanie spełnienia przez sędziego sądu administracyjnego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w sądzie administracyjnym wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 3, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości, bezstronności lub ustanowienia na podstawie ustawy.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Uprawnionym do złożenia wniosku jest skarżący oraz uczestnik postępowania na prawach strony w postępowaniu sądowoadministracyjnym w sprawach, o których mowa w § 2, a w postępowaniu dyscyplinarnym – obwiniony. Uprawnionym do złożenia wniosku jest również właściwy sąd, jeśli zachodzi w tym względzie poważna wątpliwość.”;

c) po § 3 dodaje się § 3a w brzmieniu:

„§3a. W sprawach rozpatrywanych w składach wieloosobowych członek składu orzekającego może poinformować przewodniczącego o okolicznościach uzasadniających złożenie wniosku, o którym mowa w § 2.”;

3) dotychczasową treść art. 9 oznacza się jako ust. 1 i dodaje ust. 2 w brzmieniu:

„2. Naczelny Sąd Administracyjny jest sądem dyscyplinarnym sędziów sądów powszechnych, sędziów sądów wojskowych oraz sędziów Sądu Najwyższego na zasadach określonych w odrębnych ustawach.”;

4) w art. 48 w § 6:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) treść orzeczenia sądowego, w tym w zakresie uwzględniającym możliwe naruszenie przepisów art. 5 § 1a i 1b, lub okoliczność, że orzeczenie sądowe wydane z udziałem danego sędziego obarczone jest błędem w zakresie wykładni i stosowania przepisów prawa krajowego lub prawa Unii Europejskiej lub w zakresie ustalenia stanu faktycznego lub oceny dowodów;”;

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) badanie spełniania przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy.”.

Art. 5. 1. Sprawy:

- 1) dyscyplinarne sędziów Sądu Najwyższego, sędziów i asesorów sądowych,
- 2) dotyczące wydania uchwały w sprawie pociągnięcia sędziego do odpowiedzialności karnej,
- 3) o wznowienie postępowania na podstawie art. 18 ustawy z dnia 14 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1259)

– wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, należące do właściwości Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, przejmuje i prowadzi Naczelny Sąd Administracyjny.

2. Czynności dokonane w postępowaniach, o których mowa w ust. 1, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pozostają w mocy, chyba że Naczelny Sąd Administracyjny postanowi inaczej.

Art. 6. 1. Jeżeli wniosek o wznowienie postępowania, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, nie został złożony przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, sędzia uprawniony do złożenia wniosku zgodnie z art. 18 ust. 1 tej ustawy może złożyć ten wniosek do Naczelnego Sądu Administracyjnego, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. W przypadku gdy sprawa o wznowienie postępowania na podstawie art. 18 ustawy z dnia 14 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw została prawomocnie zakończona przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy sędzia uprawniony do złożenia wniosku o wznowienie postępowania zgodnie z art. 18 ust. 1 tej ustawy może złożyć do Naczelnego Sądu Administracyjnego ponowny wniosek o wznowienie postępowania, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Wnioski, o których mowa w ust. 1 oraz w ust. 2, rozpatruje Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów.

4. Do wniosków, o których mowa w ust. 1 oraz w ust. 2 przepisy art. 18 ust. 3 – 6 oraz ust. 8 ustawy z dnia 14 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw stosuje się odpowiednio.

Art. 7. W należących do właściwości Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy sprawach dyscyplinarnych, o których mowa w art. 5, Naczelny Sąd Administracyjny, z urzędu, na pierwszym posiedzeniu w sprawie, rozpatruje orzeczone przez Izbę Odpowiedzialności Zawodowej albo Izbę Dyscyplinarną, znesioną na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, zawieszenie w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne albo wobec którego została wydana uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i obniżenie wynagrodzenia lub uposażenia sędziego na czas trwania zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych albo postępowania dyscyplinarnego.

Art. 8. W sprawach należących do właściwości Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego, o których mowa w art. 5, które zostały wniesione przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i przed tym dniem nie zostały zakończone prawomocnym orzeczeniem, termin przedawnienia wydłuża się o bieg przedawnienia w okresie od dnia:

- 1) 15 lipca 2021 r. do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli sprawa została wniesiona do Sądu Najwyższego przed dniem 15 lipca 2021 r.,
- 2) wniesienia sprawy do Sądu Najwyższego do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli sprawa została wniesiona do Sądu Najwyższego od dnia 15 lipca 2021 r.

– chyba że termin przedawnienia upłynął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Jeżeli przedawnienie, w tym z zastosowaniem przepisu ust. 1, nastąpiłoby przed upływem 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, termin przedawnienia upływa z tym dniem.

Art. 9. W terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej przekazuje akta spraw, o których mowa w art. 5 ust. 1, Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 10. Bieg terminów, o których mowa w:

- 1) art. 29 § 16, 19 i 23 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
- 2) art. 23a § 14 zdanie trzecie ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,

3) art. 42a § 13 zdanie trzecie ustawy zmienianej w art. 3 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą

– rozpoczęty i niezakończony przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ulega przerwaniu i rozpoczyna się na nowo z pierwszym dniem po przekazaniu akt sprawy do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Projekt ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw ma na celu dokonanie niezbędnych zmian w organizacji Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego, związanych z przypisaniem Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu zadań związanych ze sprawowaniem funkcji sądu dyscyplinarnego dla sędziów Sądu Najwyższego oraz sędziów sądów powszechnych i sędziów sądów wojskowych.

Ponadto projektowana ustawa służy doprecyzowaniu zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Sądu Najwyższego oraz sędziów sądów powszechnych, wojskowych i administracyjnych, w celu usunięcia wszelkich ewentualnych wątpliwości dotyczących stosowania przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. *o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. poz. 1259, zwaną dalej „ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r.”) w zakresie w jakim przepisy te zapewniają, że nie może stanowić przewinienia dyscyplinarnego zachowanie sędziego znajdujące odzwierciedlenie w treści wydanego przez niego orzeczenia sądowego. Projektowana ustawa przesądza również, że deliktu dyscyplinarnego nie może stanowić badanie spełniania przez sędziego wymogów niezależności, bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy, niezależnie od tego w jakiej prawnie określonej procedurze weryfikowane są te wymogi.

Intencją projektowanych zmian jest wyeliminowanie potencjalnych wątpliwości związanych z wykonaniem przez Rzeczpospolitą Polską zobowiązań wynikających z decyzji wykonawczej Rady (UE) nr 9728/22 z dnia 14 czerwca 2022 r. *w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności dla Polski* (zwanej dalej „decyzją wykonawczą Rady (UE)”), na mocy której zatwierdzony został tzw. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), przewidujący realizację, w drodze odpowiednich zmian legislacyjnych, reformy wzmacniającej niezależność i bezstronność sądownictwa oraz zapewniającej odpowiednie środki prawne umożliwiające ponowne rozpoznanie spraw rozstrzygniętych uprzednio przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego (co odzwierciedlone jest w zawartych w KPO kamieniach milowych F1G oraz F2G).

Zmiany przewidziane w art. 1 pkt 1 i 4, art. 2 pkt 3, art. 3 pkt 4 i art. 4 pkt 3 służą ustaleniu właściwości Naczelnego Sądu Administracyjnego jako sądu dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych, sędziów sądów wojskowych oraz sędziów Sądu Najwyższego. Zgodnie ze zmianami proponowanymi do art. 73 § 1 pkt 1 i 2 ustawy o SN (art. 1 pkt 4 projektu), sądem dyscyplinarnym dla sędziów Sądu Najwyższego będzie w pierwszej instancji Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, a w drugiej instancji – Naczelny Sąd Administracyjny w składzie 5 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego. W przypadku sędziów sądów powszechnych oraz wojskowych Naczelny Sąd Administracyjny będzie pełnił funkcję sądu dyscyplinarnego drugiej instancji, orzekając w składzie trzech sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego (odpowiednio art.

2 pkt 3 lit. a tiret drugie projektu oraz art. 3 pkt 4 lit. a tiret drugie projektu). W konsekwencji przypisania Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu funkcji sądu dyscyplinarnego w sprawach dotyczących sędziów, sąd ten stanie się również właściwy w sprawach dotyczących zezwolenia na pociągnięcie sędziów bądź asesorów sądowych do odpowiedzialności karnej lub do zezwolenia na ich tymczasowe aresztowanie. Tzw. sprawy immunitetowe rozstrzyga bowiem właściwy sąd dyscyplinarny, co wynika z przepisów art. 55 ustawy o SN oraz z przepisów art. 80 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, z późn. zm., zwanej dalej „PUSP”).

Zmiany przewidziane w art. 1 pkt 1 projektu mają charakter wynikowy i porządkujący. W przepisie tym doprecyzowuje się właściwość rzeczową Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego w rozpatrywanych przez Sąd Najwyższy sprawach dyscyplinarnych prowadzonych na podstawie ustaw wskazanych w art. 27a § 1 pkt 1 lit. b tiret 1-5, 7 i 8 oraz 10-15 ustawy o SN, oraz w sprawach dotyczących zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie prokuratorów i asesorów prokuratury.

W art. 1 pkt 2 projektu zawarte zostały mające charakter doprecyzowujący zmiany w przepisach obejmujących procedurę tzw. testu niezależności i bezstronności sędziego, wprowadzonych ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. Mając na uwadze postanowienia zawarte w szczególności w pkt 46-49 preambuły do decyzji wykonawczej Rady (UE), w celu potwierdzenia możliwości badania w ramach przedmiotowej procedury wszystkich wymogów wynikających z art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej projektowane nowe brzmienie przepisu art. 29 § 5 ustawy o SN zostało uzupełnione o wskazanie przesłanki „ustanowienia na podstawie ustawy”, a przepis § 4, zgodnie z art. 1 pkt 2 lit. a projektu, zostanie uchylony. Ponadto, w celu umożliwienia zainicjowania procedury badania powyższych wymogów zarówno na wniosek strony lub innej uprawnionej osoby, jak i z urzędu, w przepisie § 7 w art. 29 ustawy o SN przewidziane zostało stosowne uprawnienie do złożenia wniosku inicjującego procedurę testu niezależności i bezstronności sędziego adresowane do właściwego sądu. W sprawach rozpatrywanych w składach wieloosobowych członek składu orzekającego będzie zaś uprawniony do poinformowania przewodniczącego o wszelkich okolicznościach w ocenie tego sędziego uzasadniających złożenie z urzędu wniosku inicjującego przedmiotową procedurę.

Projekt przewiduje wprowadzenie analogicznych zmian również na poziomie przepisów PUSP (art. 3 pkt 2 projektu), oraz pozostałych ustrojowych ustaw sądowych, tj. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2020 r., z późn. zm., zwanej dalej „PUSW”) w art. 2 pkt 1 projektu oraz ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 137, z późn. zm., zwanej dalej „PUSA”) w art. 4 pkt 2 projektu.

Pozostałe zmiany w odniesieniu do procedury testu niezależności i bezstronności sędziego w ustawie o SN (art. 1 pkt 2 lit. e-j projektu) mają na celu przypisanie Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu właściwości w sprawach obejmujących ocenę wniosku o przeprowadzenie

przedmiotowego testu, bez merytorycznej ingerencji w treść samej procedury. Projekt przewiduje zatem m.in., że powyższy wniosek będzie rozpoznawany przez Naczelny Sąd Administracyjny na posiedzeniu niejawnym w składzie 5 sędziów losowanych spośród całego składu Naczelnego Sądu Administracyjnego, w drugiej instancji w składzie 7 sędziów losowanych spośród całego składu Naczelnego Sądu Administracyjnego, a orzeczenie w przedmiocie wniosku powinno zostać wydane, zarówno w pierwszej jak i w drugiej instancji, w terminie dwóch tygodni, licząc odpowiednio od dnia złożenia wniosku albo od dnia wniesienia odwołania. Analogiczne zmiany zostały opisane w odniesieniu do przepisów PUSW (art. 2 pkt 1 lit. d) oraz PUSP (art. 3 pkt 1 lit. d oraz pkt 2).

W art. 1 pkt 3 projektu doprecyzowane zostały przepisy dotyczące wyłączenia odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów Sądu Najwyższego (art. 72 § 6 pkt 1 i 3 ustawy o SN), poprzez jednoznaczne wskazanie, że treść orzeczenia sądowego, również w zakresie obejmującym możliwe naruszenie przepisów art. 26 § 3 lub art. 29 § 2 i 3 ustawy o SN, nie może stanowić podstawy do przypisania sędziemu Sądu Najwyższego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Natomiast w celu usunięcia ewentualnych wątpliwości w zakresie możliwości ponoszenia przez sędziego Sądu Najwyższego odpowiedzialności dyscyplinarnej za czyny związane z badaniem, w ramach wszelkich prawnie obowiązujących procedur, spełniania przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy projektowanemu przepisowi art. 72 § 6 pkt 3 w ustawie o SN proponuje się nadać brzmienie zgodne z pierwotną intencją projektodawcy ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. Analogiczne zmiany w zakresie wyłączenia odpowiedzialności dyscyplinarnej przewidziane zostały na poziomie PUSW (art. 1 pkt 2 projektu), PUSP (art. 3 pkt 3 projektu) oraz PUSA (art. 4 pkt 4 projektu).

W art. 5 – art. 10 projektu zawarte zostały przepisy przejściowe.

W celu zapewnienia ciągłości rozpoznawania spraw pozostających obecnie we właściwości Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego projektowany art. 5 przesądza, że wszczęte i niezakończone do dnia wejścia w życie projektowanej ustawy sprawy:

- dyscyplinarne sędziów Sądu Najwyższego, a także pozostałych sędziów i asesorów sądowych,
- tzw. sprawy immunitetowe, tj. dotyczące wydania uchwały w sprawie o zezwolenie na pociągnięcie sędziego lub asesora sądowego do odpowiedzialności karnej,
- sprawy o wznowienie postępowania w zakresie spraw rozstrzygniętych uprzednio przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, prowadzone na podstawie art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r.,

przejmuje do prowadzenia i kontynuuje Naczelny Sąd Administracyjny. Dla zapewnienia płynnego toku rozpatrywania ww. spraw czynności procesowe podjęte przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy pozostają w mocy, chyba że Naczelny Sąd Administracyjny postanowi inaczej.

Projektowany art. 6 umożliwi sędziom, którzy do dnia wejścia w życie projektowanej ustawy nie złożyli do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego wniosku o wznowienie postępowania na podstawie art. 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r., albo wobec których Izba Odpowiedzialności Zawodowej wydała już prawomocne orzeczenie w sprawie dotyczącej wznowienia postępowania, złożenie stosownego wniosku bezpośrednio do Naczelnego Sądu Administracyjnego, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy. Do postępowania toczącego się w sprawie wniosku odpowiednie zastosowanie znajdują przepisy art. 18 ust. 3-6 oraz ust. 8 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r., co zapewni m.in., że pierwsze posiedzenie w sprawie wniosku o wznowienie postępowania powinno nastąpić nie później niż w terminie 3 miesięcy, licząc od dnia złożenia wniosku, zaś orzeczenie kończące postępowanie powinno zostać wydane przez Naczelny Sąd Administracyjny w terminie 12 miesięcy, licząc od dnia złożenia wniosku o wznowienie postępowania.

Zgodnie z projektowanym art. 7 w sprawach dyscyplinarnych, do rozpoznawania których właściwy stanie się Naczelny Sąd Administracyjny, sąd ten z urzędu, na pierwszym posiedzeniu, rozpatrzy orzeczone przez Izbę Odpowiedzialności Zawodowej albo Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych, w związku z prowadzoną w stosunku do niego sprawą dyscyplinarną albo wobec którego została wydana uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej i obniżenie wynagrodzenia lub uposażenia sędziego na czas trwania zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych albo postępowania dyscyplinarnego. Projektowany przepis stanowi istotną gwarancję proceduralną dla sędziego obwinionego albo sędziego wobec którego wydano uchwałę zezwalającą na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, ponieważ umożliwi Nacelnemu Sądowi Administracyjnemu niezwłoczne rozpatrzenie zastosowanych w przedmiotowych sprawach środków tymczasowych, i w uzasadnionych przypadkach ich niezwłoczne uchylenie.

Przepisy art. 8-10 projektu mają charakter stricte proceduralny i przewidują odpowiednio wydłużenie terminu przedawnienia w sprawach należących uprzednio do właściwości Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego (art. 8), przekazanie przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego akt spraw, w których właściwość przejmuje Naczelny Sąd Administracyjny (art. 9) oraz przerwanie i liczenie od nowa z pierwszym dniem po przekazaniu akt do Naczelnego Sądu Administracyjnego terminów procesowych przewidzianych w ramach procedury tzw. testu niezależności i bezstronności sędziego (art. 10).

Przewiduje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, co stanowi standardowo przyjęty i adekwatny termin tzw. *vacatio legis*, umożliwiający adresatom projektowanych rozwiązań zapoznanie się z nimi i przygotowanie do właściwego ich stosowania.

Uchwalenie projektowanej ustawy spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa, które ze względu na charakter są trudne do oszacowania. Projekt nie wywiera skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawiania właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projektowana ustawa, poprzez wprowadzenie zmian w organizacji Sądu Najwyższego oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego, będzie miała pozytywne skutki społeczne, gospodarcze i prawne, w tym dla sytuacji mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, poprzez wyeliminowanie wszelkich ewentualnych wątpliwości prawnych na tle zgodności rozwiązań dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz spraw immunitetowych sędziów z prawem Unii Europejskiej.

Z powyższych względów treść projektowanej ustawy zgodna jest z przepisami prawa Unii Europejskiej.